

ת. ועל הכהנים היה מברך בפני עצמן, וחזתם "ברוך שכחר בזרעו של אהרן".

ועל שאר התפלה [יתבאר בגמרא].

הרואה כהן גדול כשהוא קורא — אינו רואה פר ושעיר הנשרפין.

והרואה פר ושעיר הנשרפין — אינו רואה כהן גדול כשהוא קורא.

ולא מפני שאינו רשאי לראות שניהם.

אלא שהיתה דרך רחוקה ביניהם, ומלאכת שניהן שוה בעת ובעונה כאחת.

גמרא:

מדדיקת הגמרא: מדרקתני שיוכל הכהן הגדול לקרוא בתורה באצטלית לבן משלו — מכלל זה אתה למד דקריאה — לאו עבודה היא.

ובכל זאת קתני: אם רצה לקרות בבגדי בוץ — קורא.

שמעת מינה: בגדי כהונה — ניתנו ליהנות בהן גם בהנאה שאינה צורך עבודה!

ודוחה הגמרא את הראיה: דילמא שאני קריאה, דגם היא "צורך עבודה" היא, אם כי אינה עבודה עצמה.

דאיבעיא לן: בגדי כהונה — האם ניתנו ליהנות בהן גם כשלא עוסקים בעבודה, או לא ניתנו ליהנות בהן?

תא שמע מהמשנה במסכת תמיד: לא היו ישנים הכהנים בבגדי קודש.

ויש לנו לדייק: שינה הוא דלא ישנו בבגדי קודש, מחמת כבוד הבגדים, כי שמא יפח בהיותו ישן בהם.

הא מיכל, לאכול בהם אכילת קדשים, אכלי. על אף שאין אכילת הקדשים מכלל העבודה.

ודוחה הגמרא: דילמא שאני אכילה של בשר קדשים משום ד"צורך עבודה" היא.

כדתניא בענין אכילת בשר הקרבנות על ידי הכהנים [שמות כט]: "ואכלו אתם אשר כפר בהם" — מלמד שהכהנים אוכלים את בשר החטאת והאשם, ובעלים מתכפרין באכילת הכהנים.

אך מדדיקת הגמרא דיוק אחר: שינה הוא — דלא ישנו הכהנים בבגדי כהונה. הא הלוכי — מהלכי בהם גם שלא בשעת עבודה, למרות שאין בהילוכם צורך עבודה.

ודחינן: בדין הוא דהלוכי נמי לא מהלכי, לפי שלא הותרו ללבוש בגדי כהונה אלא לצורך עבודה בלבד.

ומה שנקטה המשנה שינה ולא הליכה, הוא טו-א משום שסיפא איצטריכא ליה להשמיענו כיצד נוהגים הכהנים בבגדים בשעת שינה, שמותר להם להניחם תחת ראשם, שהיות ואין הם לובשים אותם, אין בזיון לבגדים אם יפוחו הכהנים בשנתם.

וכך שנינו שם בסיפא של המשנה: היו הכהנים פושטין את בגדי כהונה, ומקפלין אותם, ומניחין תחת ראשיהם.

ומדייקת הגמרא: מכך שהיו פושטין ומקפלין ומניחין אותן תחת ראשיהן — שמעת מינה: בגדי כהונה ניתנו ליהנות בהן!

השנה וגם האבנט של כהן גדול ביום הכיפורים, הרי הוא עשוי מבד פשתן בלבד, ואין בו כלאים, שפיר יכולים הכהנים להנות מהאבנט, לפי שאין באבנט כלאים.

אלא למאן דאמר שאבנטו של הכהן הגדול ביום הכיפורים העשוי מבד פשתן בלבד ללא כלאים, לא זה הוא אבנטו של כהן הדיוט, לפי שאבנטו של כהן הדיוט עשוי מתערובת צמר ופשתים והוא כלאים — מאי איכא למימר, כיצד שמים אותו הכהנים תחת ראשם?!

וכי תימא שבגד כלאים רק בלבישה והעלאה על גופו הוא דאסור, אבל בהצעה, לשכיבה עליו, שרי.

אין זה נכון.

כי והתניא: [ויקרא יט] "ובגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך" — אבל אתה מותר להציעו תחתך, מן התורה.

אבל, אמרו חכמים: אסור לעשות כן, כי שמא תיכרך נימא אחת של בגד הכלאיים שתחתיו על בשרו, ויעבור משום כלאים.

וכי תימא דמפסיק ליה מידי, ששוטח על האבנט דבר שיהיה מפסיק ביני ביני, בין האבנט ובין ראשו, ואז אין חשש שתיכרך נימא מהאבנט על ראשו.

גם זה אינו נכון.

כי והאמר רבי שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי אמר רבי משום "קהלא קדישא" שבירושלים:

אפילו היו עשר מצעות זו על גב זו, ובגד כלאים תחתיהן — אסור לישון עליהן.

ואם כך, במשנה הזאת כתוב במפורש שמותר ליהנות מבגדי כהונה, ונפשוט מכאן את הבעיה האם מותר לההנות מהם!

אמר רב פפא: לא תימא מניחים אותם תחת ראשיהן, אלא אימא: כנגד ראשיהן, בסמוך לראשיהם.

אמר רב משרשיא: שמעת מינה מדברי המשנה, לפי רב פפא, שמותר לשים את בגדי הכהונה בסמוך לראשיהם, שגם להניח תפילין מן הצד, מצידו של אדם ישן, שפיר דמי. שגם אם יפיח אין זה בזיון לתפילין שבצידו.

ומוכחה הגמרא כדברי רב פפא: הכי נמי מסתברא דמניחים את בגדי הכהונה רק כנגד ראשיהן.

דאי פלקא דעתך שמניחים אותם תחת ראשיהן ממש — אין זה יתכן.

כי ותיפוק לי, יש להוציא ולשלול אפשרות שכזאת, משום איסור נהנה מכלאים.

דהא איכא בין בגדי הכהונה אבנט שיש בו שעטנו, ואסור להנות מבגד שעטנו אפילו אינו לובשו אלא שוכב עליו

ולכן, נהי נמי דניתנו, גם אם נאמר כי בגדי כהונה הותרו ליהנות בהן גם שלא לצורך עבודה — הא מתהני הכהנים מכלאים כאשר הם שמים את ראשם על האבנט!

הניחא למאן דאמר שאבנטו של כהן גדול ביום הכיפורים, כשהוא לובש בגדי לבן, שהוא עשוי מבד פשתן בלבד, ללא כלאים, זה הוא אבנטו של כהן הדיוט.

והיינו, שגם האבנט של כהן הדיוט בכל

אלא, לאו, שמע מינה: רק כנגד ראשיהן שמו את האבנט ולא תחת ראשם.

ומסקינן: אכן שמע מינה!

רב אשי אמר: לעולם, תחת ראשיהן שמו את האבנט.

ואשר לשאלה "הא קא מתהני מכלאים", יש לומר כי בגדי כהונה קשיין הן, ואין הם מחממים, ולכן אין בהם איסור כלאיים.

כי הא דאמר רב הונא בריה דרבי יהושע: האי נמטא לבד גמרא קשה דנרש, הנעשה במקום הקרוי נרש, והוא עשוי מתערובת צמר ופשתים — שריא, מותר ללובשו לפי שהוא קשה ואין בו חימום.

ועכשיו מביאה הגמרא ראייה מברייטא לפשוט את הספק האם מותר לכהן להנות מבגדי כהונה שלא לצורך עבודה:

תא שמע ראייה לכך מברייטא שמבואר בה דין זה במפורש:

דתניא: בגדי כהונה:

כהן היוצא בהן למדינה — אסור לו ללובשן בחוץ, גם בגדים שאין בהם שעטנז, לפי שנוהג בהם דרך חול.

ובמקדש — בין בשעת עבודה בין שלא בשעת עבודה — מותר לו ללובשם, מפני שבגדי כהונה ניתנו ליהנות בהן.

ומסקנת הגמרא: אכן שמע מינה!

והוינן בה: וכי מחוץ למקדש, במדינה — לא ילבשם?

והתניא במגילת תענית: בעשרים וחמשה

בטבת — יום הר גרוזים הוא. דלא למספד בו.

הוא היום, שבו בקשו כותיים את בית אלהינו מאלכסנדרוס מוקדון להחריבו, ונתנו להם.

באו והודיעו דבר זה את שמעון הצדיק.

מה עשה? לבש בגדי כהונה, ונתעטף בבגדי כהונה, ומיקירי ישראל הלכו עמו, ואבוקות של אור בידיהן.

וכל הלילה היו הללו אנשי אלכסנדר מוקדון והכותיים שעמו הולכים מצד זה, והללו שמעון הצדיק ויקירי ירושלים הולכים מצד זה, עד שעלה עמוד השחר.

כיון שעלה עמוד השחר אמר להם אלכסנדר מוקדון: מי הללו?

אמרו לו: אלו הם יהודים, שמרדו בך.

כיון שהגיע לאנטיפטרס זרחה חמה, ופגעו זה בזה.

כיון שראה אלכסנדר מוקדון לשמעון הצדיק, ירד ממרכבתו, והשתחוה לפניו.

אמרו לו אנשיו: וכי מלך גדול כמותך ישתחוה ליהודי זה?

אמר להם: המות דיוקנו של זה הולכת מנצחת לפני ב"בית מלחמתי".

אמר להם אלכסנדר מוקדון למשלחת היהודים: למה באתם?

אמרו לו: האם אפשר כי בית המקדש, שמתפללים בו עליך ועל מלכותך שלא תחרב — יתעוך גויים להחריבו?!

אמר להם: מי הללו שרוצים להתעות אותי?
אמרו לו: כותיים הללו, שעומדים לפניך.

אמר להם: הרי הם מסורים בידיכם.

מיד נקבום בעקביהם ותלאום בזנבי סוסייהם,
והיו מגררין אותן על הקוצים ועל הברקנים
עד שהגיעו לחר גריזום, ששם היה בית
מקדשם.

ביון שהגיעו לחר גריזום — הרשוהו,
וזרעהו כרשינין, בדרך שבקשו הם לעשות
לבית אלהינו.

ואותו היום עשאוהו יום טוב.

ומוכח מכך שיצא שמעון הצדיק בבגדי
כהונה, שמתר לצאת בהם חוץ למקדש!

ומשנין שני תירוצים:

אי בעית אימא — לא היו הבגדין הללו בגדי
כהונה קדושים, אלא רק היו ראויין לבגדי
כהונה, ולא הוקדשו.

ואי בעית אימא — [תהלים קיט] היה מותר
לעשות כן לצורך הצלת המקדש, מדין "עת
לעשות לה", לשמו של מקום — הפרו, מותר
להפר מצות תורתך!"

שנינו במשנה: חזן הכנסת נוטל ספר תורה
ונותנו לראש הכנסת, וראש הכנסת נותנו
לסגן, והסגן נותנו לכהן גדול.

ומדייקת הגמרא: שמע מינה מכך שמכבדים
את ראש הכנסת ואת הסגן בנוכחות הכהן
הגדול, שחולקין כבוד לתלמיד אפילו במקום
הרב!

אמר אביי: אין זו ראייה. אלא כולה —

משום כבודו דכהן גדול היא. שמראים בכך
את השררות הרבות שתחתיו.

שנינו במשנה: וכהן גדול עומד, ומקבל
מהסגן את ספר התורה.

והויגן בה: מדקתני שעתה, בקבלו את ספר
התורה הוא עומד, מכלל זה אתה למד שעד
עתה הוא היה יושב.

וזה לא יתכן. כי:

והא אנן תנן: אין ישיבה בעזרה משום טו-טו ב
דכתיב "לעמוד לשרת", וכן "העומדים שם
לפני ה'".

ולא מצינו ישיבה בעזרה אלא למלכי בית
דוד בלבד!

שנאמר [דברי הימים א יז] "ויבא המלך דוד,
וישב לפני ה'".

ומשנינן: כדאמר רב חסדא על הברייתא
העוסקת בענין הקריאה בספר תורה [כפי
שיבואר להלן], שהמדובר הוא בעזרת נשים
הסמוכה לעזרה, ולא בעזרה עצמה.

הבא נמי במשנתנו המדובר הוא שיושב
הכהן הגדול בעזרת נשים.

ומבאר הגמרא: והיבא איתמר דרב חסדא?
[לפי גירסת הגר"א] אהא דתניא: היכן קורין
בו — בעזרה.

רבי אליעזר בן יעקב אומר: בהר הבית.

שנאמר [נחמיה ח] "ויקרא בו עזרא לפני
הרחוב אשר לפני שער המים".